

SYMPOSIUM EersteLijnsZone Haspengouw ZATERDAG 21 APRIL 2018

PALLIATIEVE ZORG - ZORG IN VERBINDING

Multidisciplinair werken met aandacht voor alle dimensies van zorg

Lokaal Multidisciplinair Netwerk
Sint-Truiden, Borgloon en Omgeving
www.lmn-stbo.be

Verwelkoming

Dr. Theo Raskin

Verantwoordelijke LMN Sint-Truiden, Borgloon en omgeving

Lokaal Multidisciplinair Netwerk
Sint-Truiden, Borgloon en Omgeving
www.lmn-stbo.be

PALLIATIEVE ZORG – ZORG IN VERBINDING

- * Symposium samenwerking tussen :
 - LMN : Lokaal Multidisciplinair Netwerk, 2009, oorspronkelijk voor zorgtrajecten Diabetes type2 en CNI.
 - LISTEL : met de 3 pijlers : SEL, GDT en PALLION
 - huisartsenkringen
- * Drijvende kracht in oprichting Eerstelijnszone Haspengouw

Lokaal Multidisciplinair Netwerk
Sint-Truiden, Borgloon en Omgeving
www.lmn-stbo.be

EERSTELIJNSZONE HASPENGOUW :

- Op donderdag 16 februari 2017 werd op Vlaams niveau een hervorming van de eerste lijn voorgesteld op de conferentie “reorganisatie van de eerstelijnszorg in Vlaanderen”
- Met o.a. deze kernboodschappen :
 - oprichting eerstelijnszones, regionale zorgzones, Vlaams instituut voor de Eerste Lijn
 - zorgcoördinatie en case management
 - buurtgerichte zorg

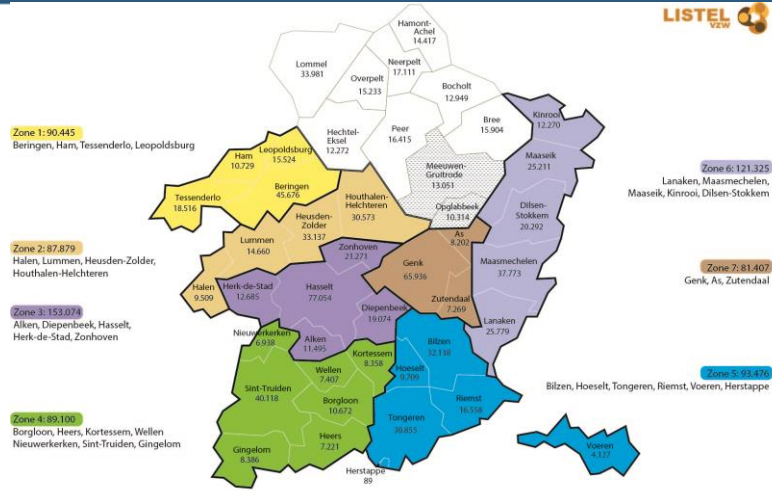
—

Lokaal Multidisciplinair Netwerk
Sint-Truiden, Borgloon en Omgeving
www.lmn-stbo.be

Vorbereidende fase (2017)= geografische afbakening eerstelijnszone, maart 2018.

Lokaal Multidisciplinair
Sint-Truiden, Borgloon en Oude
www.lmn-stbo.be

► Ondersteuning zo decentraal mogelijk

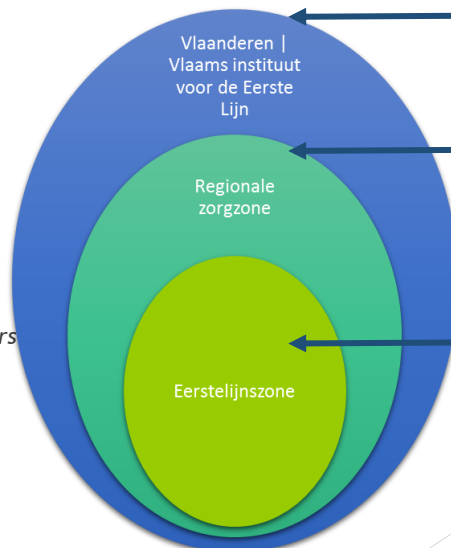
► Eerstelijnszone

► Regionale zone

► Vlaams instituut

► 75.000 à 125.000 inwoners

► Kringwerkingen oriënteren zich erop (o.a. huisartsen, apothekers, verpleegkundigen, kinesisten, psychologen, tandartsen...)

- Eénlijn.be
- Expertisepunt Mantelzorg
- Samenwerkingsplatform Eerstelijnsgezondheidszorg
- ...

- LOGO's
- Palliatieve netwerken en samenwerkingsverbanden
- Multidisciplinaire begeleidingsequipes voor palliatieve verzorging
- Regionale expertisecentra dementie
- Overlegplatforms geestelijke gezondheidszorg

- Samenwerkingsinitiatieven Eerstelijnsgezondheidszorg (SEL)
- Geïntegreerde diensten Thuisverzorging (GDT)
- Lokale Multidisciplinaire Netwerken (LMN)

PALLIATIEVE ZORG - ZORG IN VERBINDING

- Deskundig werken in de palliatieve zorg veronderstelt niet alleen een echte verbinding met de patiënt, met zijn omgeving en met zichzelf
- Palliatieve zorg houdt ook wezenlijk relatie in met collega's zorgverleners, vrijwilligers, mantelzorgers waarmee men samen **een team** vormt rond de patiënt.
- Palliatieve zorg heeft resoluut gekozen voor **multidisciplinair en interdisciplinair werken**, overeenkomstig het holistisch karakter van haar aanpak **met aandacht voor alle dimensies van zorg**.
- Teamwerk is onontbeerlijk om de holistische zorg voor de patiënten te kunnen waarmaken en biedt ook de noodzakelijke basis om op beslissende ogenblikken overeind te blijven als zorgverlener in de palliatieve zorg

Lokaal Multidisciplinair Netwerk
Sint-Truiden, Borgloon en Omgeving
www.lmn-stbo.be

ZORG IN VERBINDING

- De aanwezigheid van zorgverleners van verschillende disciplines is het uitgangspunt voor goede 'zorg voor zorgenden' wat eventueel door intervisies onderling kan verder uitgebouwd worden.
- **Draagkracht, kennis en inlevingsvermogen van de hulpverleners bepaalt in hoofdzaak de kwaliteit van palliatieve zorg, niet het aantal hulpverleners.**
- Zo heeft het LMN Sint-Truiden Borgloon niet enkel gekozen voor de zorgtrajecten diabetes en chronische nierinsufficiëntie, maar ook voor palliatieve zorg, met name intervisies organiseren voor artsen, maar ook reeds samen met verpleegkundigen.

Lokaal Multidisciplinair Netwerk
Sint-Truiden, Borgloon en Omgeving
www.lmn-stbo.be

PALLIATIEVE ZORG IN DE EERSTE LIJN

Denk er **TIJDIG** aan! Spreek erover !

Werk in TEAM!

Maak gebruik van een goede communicatie onderling :

- arts (huisarts ↔ specialist)
- verpleegkundigen
- andere zorgverstrekkers
- familie en omgeving van patiënt

patiënt

PALLIATIEVE ZORG IN DE EERSTE LIJN :

- Maar sta niet tegenover elkaar.
- Durf te zeggen wat de zorg van deze palliatieve patiënt voor jou betekent.
- Bedenk wat dit voor de ander betekent
- Deel informatie, deel visie.
- Spreek over hetzelfde, heb hetzelfde begrippenkader.

Lokaal Multidisciplinair Netwerk
Sint-Truiden, Borgloon en Omgeving
www.lmn-stbo.be

PALLIATIEVE ZORG

Verbetering van **kwaliteit van leven** van patiënten met een levensbedreigende aandoening en hun naasten:

- door het voorkomen en verlichten van lijden
- door middel van vroegtijdige signalering en zorgvuldige beoordeling en behandeling van pijn en andere problemen van lichamelijke, psychosociale en spirituele aard.

(WHO 2006 <http://www.who.int/cancer/palliative/definition>)

Lokaal Multidisciplinair Netwerk
Sint-Truiden, Borgloon en Omgeving
www.lmn-stbo.be

PALLIATIEVE ZORG

Is gericht op het lenigen van :

- fysiek lijden
- psychisch lijden
- sociaal lijden
- spiritueel lijden

Lokaal Multidisciplinair Netwerk
Sint-Truiden, Borgloon en Omgeving
www.lmn-stbo.be

PALLIATIEVE ZORG

- Beschouwt de dood als een **normaal** proces.
- Heeft **noch de intentie het leven te verlengen, noch het te verkorten**.
- Integreert de psychosociale en spirituele aspecten in de patiëntenzorg.
- Zorgt voor ondersteuning van zowel de patiënt als zijn **familie**.
- Maakt gebruik van een interdisciplinaire structuur (**team**).
- Heeft tot doel de **levenskwaliteit** te verbeteren.
- Begint **vroeg** in het verloop van de ziekte, tezamen met therapieën die erop gericht zijn de ziekte te bestrijden of het leven te verlengen.

Lokaal Multidisciplinair Netwerk
Sint-Truiden, Borgloon en Omgeving
www.lmn-stbo.be

EUTHANASIE

- Euthanasie is het **opzettelijk levensbeëindigend** handelen door een arts op **duurzaam verzoek van de patiënt** die ondraaglijk en uitzichtloos lijdt en dat het gevolg is van **een ernstige en ongeneeslijke**, door ziekte of ongeval veroorzaakte aandoening.
- Elke arts heeft het recht hier wel of niet op in te gaan, niet de plicht.
- Deontologische doorwisplicht (orde der artsen 6 mei 2017)

Lokaal Multidisciplinair Netwerk
Sint-Truiden, Borgloon en Omgeving
www.lmn-stbo.be

PALLIATIEVE SEDATIE

- Palliatieve sedatie is het toedienen van een **slaapmiddel**, op vraag van de **terminale** patiënt, waarbij het lichamelijk en/of psychisch lijden zo groot is en waarbij de palliatieve comforttherapie ontoereikend is.
- Kan intermitterend of continu worden gegeven.
- De intentie is **niet** het stervensproces te bespoedigen, wel het comfort te verhogen.

Lokaal Multidisciplinair Netwerk
Sint-Truiden, Borgloon en Omgeving
www.lmn-stbo.be

VROEGTIJDIGE ZORGPLANNING (VZP)

- VZP is een vrijwillig en continu proces van reflectie en dialoog tussen de patiënt, zijn naasten en de zorgverlener(s), waarbij toekomstige zorgdoelen besproken en gepland worden.
- Deze zorgdoelen kunnen steeds aangepast worden aan de veranderende situatie van de patiënt en dienen de besluitvorming over de zorg te bevorderen op het ogenblik dat de patiënt niet meer in staat is zijn wil te uiten.

Lokaal Multidisciplinair Netwerk
Sint-Truiden, Borgloon en Omgeving
www.lmn-stbo.be

ASCO 2012 en 2017

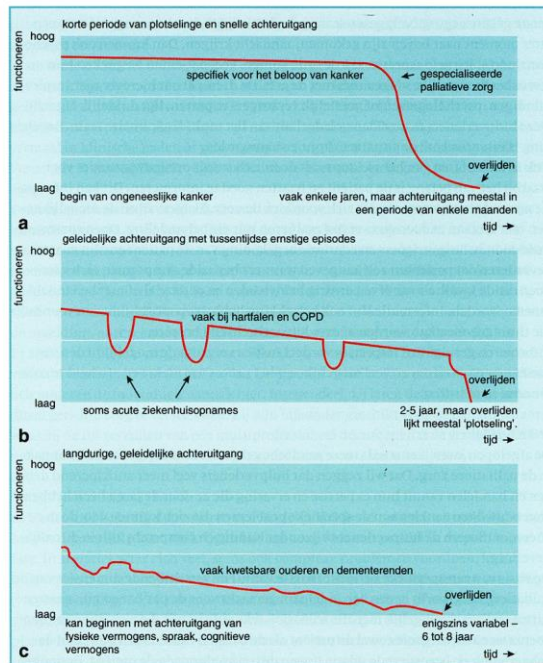
- PZ vroegtijdig geïntegreerd met kankerbehandeling : betere uitkomst voor patiënt **en** familie.
 - verbetering in symptomen
 - betere levenskwaliteit
 - betere patiënt tevredenheid
 - verminderde belasting van mantelzorg
 - snellere verwijzing en gebruik van palliatieve zorgmogelijkheden (PST, PE, Palliatieve thuiszorg)
 - minder onnodige opnames op intensieve zorgen

ASCO guideline JCO 2017 : Vanbutsele et al. Lancet Oncology 2018

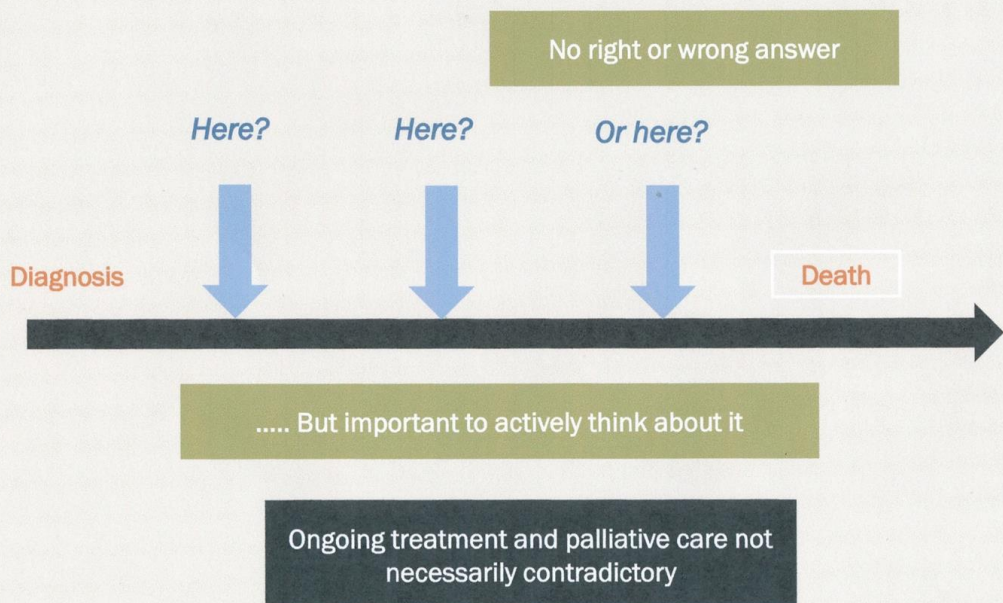
Lokaal Multidisciplinair Netwerk
Sint-Truiden, Borgloon en Omgeving
www.lmn-stbo.be

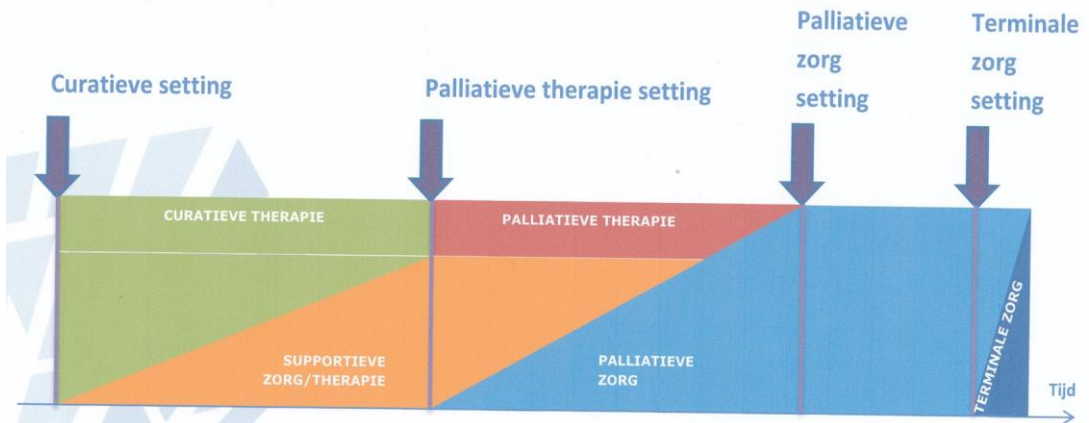

Figuur 1.2 Ziektrajecten (Murray, 2005).

TRIGGERS VOOR ZORGPLANNING

- Scharnierzaknenten – kantelmomenten
 - verandering in medische situatie
 - verandering in ziektebeleving

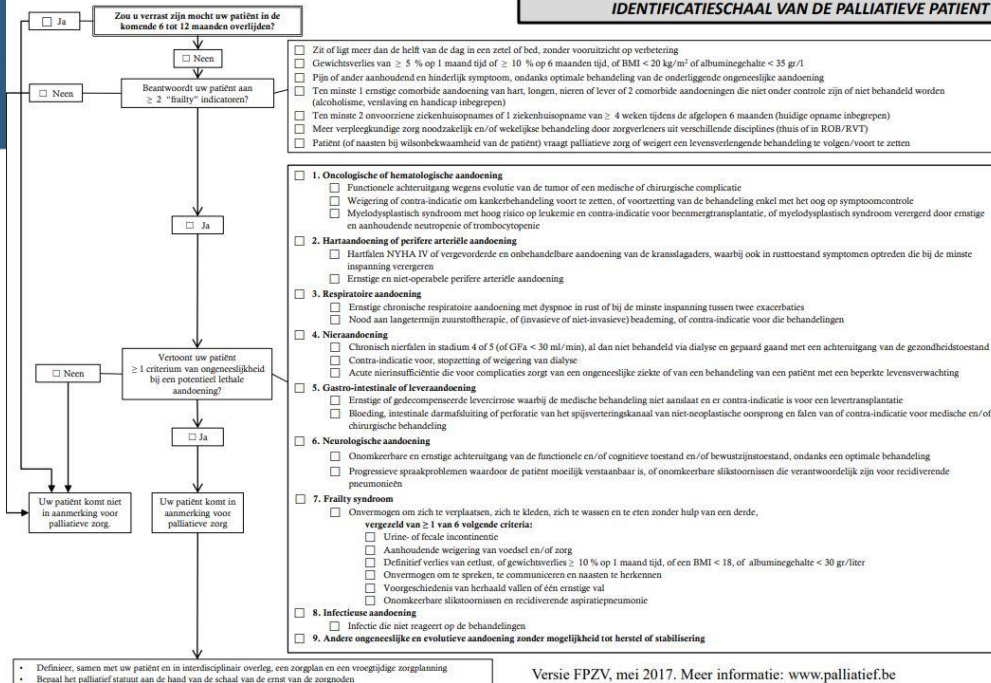
PALLIATIVE CARE INDICATOR TOOL (PACT)

- Een bruikbaar instrument voor het (tijdig) identificeren van palliatieve patiënten en de ernst van hun zorgnoden, waarbij de “surprise question” (***zou u verrast zijn als deze patiënt binnen het jaar overlijdt?***) als eerste filter fungeert; in een tweede schaal wordt de ernst van de zorgnoden ingeschat.

Lokaal Multidisciplinair Netwerk
Sint-Truiden, Borgloon en Omgeving
www.lmn-stbo.be

IDENTIFICATIESCHAAL VAN DE PALLIATIEVE PATIËNT

Versie FPZV, mei 2017. Meer informatie: www.palliatief.be

Zie Syllabus

TERMINALE ZORG

- Communicatie (team, patiënt, familie, arts)
- Stoppen onnodige medicatie, stop ICD
- Stop nemen parameters
- Geen labo onderzoeken meer
- Medicatie PO omzetten naar SC of IV
- afscheidsritueel

Angst voor de dood

- De dood die voorheen op een afstand bleef, komt plots dichterbij
- Bij de meeste mensen gaat dit besef gepaard met angst, want alles wat je lief was, dreig je te moeten loslaten.
- De angst die daarmee gepaard gaat, moeten mensen gedeeltelijk alleen verwerken, maar omstaanders zoals zorgverleners spelen een belangrijke rol in de verwerking van doodsangst

Ethische aspecten van levenseindezorg

- Door Linus Vanlaere, ethicus.

Lokaal Multidisciplinair Netwerk
Sint-Truiden, Borgloon en Omgeving
www.lmn-stbo.be

CICELY SAUNDERS :

- “YOU MATTER BECAUSE YOU ARE YOU
AND YOU MATTER TO THE LAST DAY OF YOUR LIFE.
WE WILL DO EVERYTHING WE CAN TO HELP YOU DIE PEACEFULLY
AND TO HELP YOU LIVE UNTIL YOU DIE”

“ jij bent belangrijk omdat jij jij bent en jij bent belangrijk tot op de laatste dag van je leven.
We zullen er alles aan doen om je te helpen vreedzaam te sterven en je te helpen leven tot je sterft”

Lokaal Multidisciplinair Netwerk
Sint-Truiden, Borgloon en Omgeving
www.lmn-stbo.be

PROGRAMMA

- Nu praten over later: Zinvol? – *dr. Joke Bossers*,
- Kantelmomenten in de palliatieve zorg – *prof. Dr. Johan Menten*

Pauze

- Leven met de dood voor ogen. Doodsangst bij palliatieve patiënten verlichten – *Goedele Van Edom*
- Ethische aspecten van levenseindezorg – *Linus Vanlaere*
- Palliatieve zorg van toen, nu en straks – *dr. Gert Huysmans*

Lokaal Multidisciplinair Netwerk
Sint-Truiden, Borgloon en Omgeving
www.lmn-stbo.be

